No. 1342 Zaterdag 18 September 1909 26ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD

REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223

ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,—pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 18 September.

De nieuwe Gouverneur

Eindelijk is dan de reeds zoo lang verwachte benoeming van den nieuwen Gouverneur hier bekend geworden. Tot algemeene vreugde viel de keuze der Hooge Regeering op Mr. TH. I. A. NUIJENS, Procureur-Generaal in de Kolonie Curaçao en Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

Wij zijn der Regeering dankbaar voor deze benoeming; een betere had zij moeilijk kunnen doen en zeer zeker niet eene, die meer overeenkomstig is aan het algemeen verlangen der bevolking. Door zijn langdurig verblijf in de Kolonie kent de Heer NUIJENS de voor een vreemdeling zoo geheel buitengewone toestanden van Curaçao. Aan zijn bestuur behoeft geen proeftijd vooraf te gaan. Hij behoeft niet eerst te zoeken naar de richting, welke hij zal inslaan, op gevaar af misschien nog mis te tasten. Bijna onmiddellijk zal hij kunnen beginnen met te doen, wat hij volgens zijn jarenlange ondervinding werkelijk in het belang acht der Kolonie.

Doorkneed in de Curaçaosche Verordeningen, vertrouwd met de jurisprudentie, zal het hem beter dan een ander mogelijk wezen de groote moeilijkheden waarin de Kolonie door de reorganisatie van ons belastingsysteem verstrikt is geraakt, uit den weg te ruimen en mede te werken tot het ontwerpen van degelijke wetten, meer aanpassend aan de Curaçaosche toestanden.

De Heer NUIJENS geniet de algemeene sympathie en wordt door een ieder geacht om zijn grooten rechtvaardigheidszin. Men denkt er bij deze benoeming zelfs niet aan, dat de nieuwe Gouverneur Katholiek is; men is vast overtuigd, dat elke partijgeest verre zal blijven van het toekomstig Bestuur der Kolonie, en dat er recht zal geschieden aan allen. Niet slechts de Katholieken, ook de andersdenkenden verheugen zich over deze benoeming van harte en zij allen wenschen Mr. NUIJENS onder Gods zegen een lang en gelukkig bestuur toe. Dat het Z. H. E. G. gegeven zij de Kolonie tot bloei te brengen, tot heil der bevolking en tot eigen voldoening.

—o—o—

MORALITEIT
BIJ DE KONINKLIJKE MARINE.

(*Eene nabetrachting.*)

Op 9 December j.l. werden in de Tweede Kamer der Staten-Generaal deze verpletterende woorden geuit: „Ik zal het teeken waarin het peil „der zedelijkheid bij onze Marine „staat niet nader aanduiden, maar „ik acht het een ramp, ik vind het „een treurigen en hoogst zorgvollen „toestand, waarin het scheepsvolk „verkeert."

Dit vernietigend oordeel over de moraliteit van het Marinepersoneel uitgesproken, naar aanleiding van op de vloot, ongetwijfeld in veel te groot aantal, voorkomende gevallen van vrouwenziekte, heeft natuurlijk zéér velen op de Vloot — en in hooge mate — ontstemd. En het kan ook niet worden ontkend dat officieren, machinisten, onderofficieren en schepelingen, niet alleen de gehuwden, ook het gros der ongehuwden, het volste recht hebben zich gevoelig te toonen over een zij het ook door één lid, maar dan toch zonder voldoend protest van andere zijde, in zoo Hooge Vergadering uitgesproken streng vonnis, op grond van een drietal jaarstatistieken, aangevuld met ongedocumenteerde mededeelingen.

Wij zouden willen vragen:

Waar bleek van een lager peil der Nederlandsche Marine in vergelijking met andere Marines, welke in gelijke of nagenoeg gelijke omstandigheden verkeerden?

Waar, dat geleverde cijfers gunstiger zouden geweest zijn b. v. voor de studeerende jongelingschap aan de Nederlandsche Universiteit, voor het Europeesche contingent van het Indische Leger, voor de vrijwilligers van alle rangen in het Nederlandsche Leger; enz.?

Waarom werd de treurige in de Tuchtschool te Velzen waargenomen toestand, nl. dat jongelieden van hoogstens 17 jaren oud reeds slachtoffers bleken van vrouwenziekte, niet beschouwd als een *maatschappelijk* verschijnsel, wat het inderdaad is, daar op die tuchtschool niet *slechts* maar *ook* jongelingen van de Marine behoorden tot dezulken, die reeds in kinderjaren zich bezondigen aan excesses in venere?

Aangezien het ons niet te doen is om eene diepgaande critiek te leveren, zullen wij niet meer vragen stellen. Wij zullen ons er toe bepalen hier te releveeren, dat een onpartijdige studie der moraliteit op 's Lands Vloot nog te maken valt en dat het resultaat van zoodanig onderzoek — breed opgevat — wel eens spijt zou kunnen doen gevoelen over een in algemeenen zin uitgesproken veroordeeling van al wat leeft en arbeidt op die Vloot. Van landsdienaren, die naar hun beste weten hunne soms moeilijke plichten vervullen en daartoe ongeveer ⅓ van hun diensttijd doorbrengen in tropische wateren, ver van het huisgezin en den vriendenkring en, wanneer dáár aan den wal vertoevende, in eene maatschappij, waarvan veelal slechts die leden in Janmaat belangstelling toonen, welke bronnen van inkomsten ontleenen aan diens excessen in Baccho en in Venere.

Hoe trouwens dat onderzoek uitvalle, zeker is, dat *op bevel* de mensch niet deugdzaam wordt. Waar geen hooger beginsel richtsnoer is, geen zondenbesef leidend werkt, zal een verbod van de militaire autoriteit om slechte huizen te bezoeken of met vrouwen van slechte reputatie om te gaan — de naleving van welk verbod trouwens buiten de zeeplaatsen van 't eigen land en overal elders buitenslands bij geen mogelijkheid valt te controleeren — vermoedelijk wel op teleurstelling uitloopen.

Een oordeel dat natuurlijk bedoelt wat kwaad *is*, kwaad te *noemen*, maar zich rekenschap geeft van de werkelijkheid.

Opmerkelijk is in dit verband, dat juist de vergaderzaal van de Tweede Kamer der Staten-Generaal het laboratorium geweest is waar de godsdienstzin van het Marinepersoneel aan een reeks trek-, buig- en breekproeven onderworpen werd. Bestond reeds eeuwen op de Vloot de gemeenschappelijke godsdienstoefening, waaraan niemand zich mocht onttrekken, 't moet anders worden werd daar verklaard. Dwang en drang waren — zoo heette het — ongeoorloofd; zij die gemoedsbezwaren hadden, dienden vrijgesteld van de Kerk aan boord. En alzoo geschiedde!

De Historie van het Nederlandsche Zeewezen meldt niet of De Ruyter, Tromp en andere groote voorgangers, wanneer zij — in 't zicht van den vijand — hunne schepen gereed hadden gemaakt voor het gevecht en het oogenblik gekomen achtten om des Hoogsten' Zegen af te smeeken, eerst rondvroegen of er soms ook waren, behept met gemoedsbezwaren.

En ook veel later werd de Kerkgang als van zelf sprekend aangemerkt, als dienst; 't blijft dan ook zeer de vraag of niet spoedig tot de oude opvatting dient teruggegaan en of men niet wél zal doen de gemoedsbezwaren te brengen onder de rubriek gebreken, als verkrommingen, platvoeten enz., waarmede een vrijwilliger niet in dienst mag komen of blijven.

Vroeger reeds was op aandrang uit de Volksvertegenwoordiging het verplicht kerkbezoek aan den wal — wanneer de schepen in een haven of ter reede lagen — afgeschaft, behalve dan voor de schepelingen in eerste opleiding. En toen het Marinebestuur op de schepelingen, waaronder toch ook jongelingen van 17 á 18 jaar, een zachten drang tot kerkbezoek wilde uitoefenen door de bepaling dat het aan den wal gaan (passagieren) voor de niet-kerkbezoekers op Zon- en feestdagen eerst zou aanvangen na kerktijd, waren het weder stemmen uit de Tweede Kamer, die den Minister van Marine er toe brachten het passagieren vroegtijdig te doen ingaan. Ter voorkoming van te volle kerken?

Zou in dit licht beschouwd het in de Tweede Kamer op 9 December j.l. uitgesproken vonnis niet zachter behooren te zijn? en ook, had het niet liever elders dienen uitgesproken?

Men heeft daar ter plaatse gewezen op 't nut van 't goede voorbeeld door hoogeren in rang te geven. Zeker is het een oude waarheid dat voorbeelden trekken, maar niet minder waar blijft dat leeringen wekken. En nu is het juist de leering welke tekort schiet, schier ontbreekt. Waarbij zij in 't oog te houden, dat de stelselmatige aankweeking van den klassenstrijd op de Vloot, men zou bijna geneigd zijn te zeggen van af 't spreekgestoelte in de Tweede Kamer, weinig bevorderlijk kan zijn voor het geven van godsdienstige en ethische leiding door hoogere militairen aan de onder hen gestelden.

Het Marinebestuur heeft dit zeer wel gevoeld en heeft op verschillende wijzen beproefd in de leemten te voorzien o.m. door de Vloot meer — en gemakkelijker — toegankelijk te maken voor wat wij zullen nemen de Christelijke zending. Tot nog toe intusschen zonder veel succes.

Zal dit anders worden? Mag verwacht dat de periode van afkeuren, bedillen en praten gevolgd wordt door eene van handelen?

Komaan Synoden, Broederschappen, Kerkgenootschappen, Kerkelijke en Zendingsvereenigingen, toont eens wat meer belangstelling voor 's Lands zonen op de Oorlogsvloot.

Maar doet het haastiglijk, want reeds gingen er in de Volksvertegenwoordiging stemmen op om van de Marinebegrooting af te voeren de sedert eenige jaren daarop uitgetrokken doch niet gebruikte gelden, bestemd voor vergoeding van hen, die zich vrijwillig wenschen te belasten met de geestelijke belangen van het personeel der Zeemacht.

(*Onze Vloot*), Circulaire No. 2.

—o)—:—o)—

De Noordpool ontdekt.

Wat eeuwen achtereen te vergeefs werd beproefd, zou, naar het heet, eindelijk aan twee Amerikanen gelukt zijn! De Noordpool heet ontdekt! Wanneer deze ontdekking werkelijk ook door de ontdekkers, of minstens door een van beiden, als wetenschappelijk vaststaande bewezen kan worden, is het inderdaad een wereldfeit van buitengewone beteekenis, wel in staat de geheele wetenschappelijke wereld in beroering te brengen.

Heel erg vreemd is het echter, dat Dr. FREDERICK A. COOK 31 Augustus zijn ontdekking wereldkundig maakt en Luitenant PEARY 4 September. En, wat zeer onaangenaam aandoet, geen van beide ontdekkers maken melding van elkander, maar Luitenant PEARY waarschuwt wel een paar dagen later voor de onthullingen van Dr. COOK, welke, zegt hij, met groote voorzichtigheid moeten ontvangen worden.

Dr. COOK wordt gesteund door de *New-York Herald*, Luitenant PEARY door de *Associated Press*.

Beide Amerikanen zijn bekende Noord-Pool-reizigers, die ook reeds vroeger een dergelijken tocht ondernamen. Het stond reeds van af het begin vast, dat Dr. COOK bij dezen laatsten tocht vooral gebruik gemaakt had van de bevindingen van Luitenant PEARY, die 26 April 1906 op een breedte van 87 graden en 6 minuten ten Noorden van Groenland, zijn tocht moest staken; de namen der beide ontdekkingsreizigers blijven derhalve, toch te saam verbonden aan het wereldfeit, ook al zou Dr. COOK het eerst de Noordpool bereikt hebben.

Zoo er bedrog in het spel is, zal de bedrieger al heel spoedig bedrogen uitkomen, daar de wetenschap reeds te ver ontwikkeld is om zulk een mystificatie niet spoedig te achterhalen. Bestaat er echter slechts een wetenschappelijke naijver tusschen de beide ontdekkingsreizigers, en hebben zij beiden een verschillend, van elkander verwijderd punt voor de Noordpool gehouden, dan zal hun scherp optreden tegenover elkander slechts de wetenschap voordeelig zijn, daar zij elkanders onderzoek het best kunnen nagaan en niet zullen nalaten de geringste onjuistheid in elkander op te sporen.

Met belangstelling zien wij het verder verloop dezer geschiedenis te gemoet en zullen intusschen aan onze Lezers de feiten mededeelen, welke ons bekend zijn.

31 Augustus ontving de *New York Herald* een telegram van Dr. COOK, verzonden uit Lerwick, op de Shetlandsche eilanden, meldend, dat hij 21 April, 1908. de Noordpool had bereikt. Bij den Deenschen Consul te Lerwick had hij 2000 woorden voor een kabelbericht uitsluitend voor de *Herald* bestemd, achtergelaten. Den volgenden dag stond het bericht in alle bladen van Amerika en Europa.

De expeditie begon met een zomertocht door de Noordelijke IJszee.

In het laatst van Augustus, 1907, bereikte het jacht *Bradley* de uiterste grenzen der scheepvaart de Smith sond. Te Annootok op de kusten van Groenland hadden verschillende Eskimo's hun winterkwartier opgeslagen voor de beerenjacht. Van het schip werd alles mede genomen wat dienstig wezen kon bij het oversteken van de IJszee. De Eskimo's hadden overvloed van voedsel en het kamp was letterlijk vol honden. Spoedig was met de Eskimo's een overeenkomst getroffen, welke aan Dr. COOK zeer groote voordeelen bezorgde op zijn ontdekkingstocht, daar die lieden gehard waren tegen het klimaat, eenigszins bekend met het terrein en vol ondervinding omtrent do onderscheidene gevaren van zulk een tocht.

Van pakkisten werd op 700 Mijl van de Noordpool een huis en werkwinkel opgetrokken. 250 mannen van het meest Noordelijke volk der aarde boden welwillend hunne diensten aan om alles in gereedheid te brengen voor den tocht, welke tegen het einde van den winternacht ondernomen zou moeten worden.

Zoodra de zon op 19 Februari, 1908, weder boven de kimmen uitkwam werd de tocht begonnen. Honderd en drie honden werden verdeeld voor elf zwaar beladen sleden gespannen en door elf mannen bestuurd. Zoo ging het Westwaarts over het hobbelig ijs van de SmithSond. De nachtglimming werd slechts een paar uur per dag door het zonlicht verhelderd. Toen men de hoogten van Ellesmere Sond was overgestoken daalde de temperatuur tot op 83 graden beneden nul Fahrenheit. Verscheiden honden bevroren, de menschen leden verschikkelijk, vooral daar een snerpende wind hen voortdurend door de botten sneed. Gelukkig dat de sporen van het wild hun den meest begaanbaren weg aanwezen. Op dien tocht werden 101 muskusosschen geschoten, zeven beren en 335 hazen.

Van het Zuidelijk punt van Heiberg-eiland zouden ze nu de Poolzee oversteken.

Op 18 Maart keerden 6 Eskimo's met 46 honden terug, drie dagen later vertrokken er nog twee. De meest geschikste kerels waren overgebleven, namelijk STUKSHOOK en AKWELSH, die nog over 26 honden beschikten voor den laatsten tocht. Er bleven nog 460 Mijl van een onbekenden weg af te leggen over. Op 30 Maart trok de dikke mist van de horizon weg en zagen zij in het Westen een nieuw land. De opnemingen wezen uit, dat zij op 84 graden 17 min. breedte en 86 gr. en 36 min. lengte waren. Hier werden de laatste teekenen van een vasten bodem waargenomen. Ook alle leven was verdwenen; geen plant, geen wild, geen vogel. Slechts een onmetelijke zee van ijs. In den nacht van 7 April zagen zij de zon te middernacht zwenken over de noordelijke ijsvlakte. Nu hadden de reizigers op één en denzelfden dag te lijden van zonnesteken en vorstbeeten. 8 April waren zij op een breedte van 86 gr. en 36 sec. en een lengte van 94 gr. en 2 sec. In 9 dagen hadden zij slechts 100 Mijl afgelegd.

De stroom dreef Oostwaarts, wat wel bedenkelijk was en soms angstig stemde. Men was nog 200 Mijl van de Pool verwijderd. De eene hond voor, de andere na, verdween in de magen der tochtgenooten. Tot hun allergrootste verwondering zagen zij weer teekenen van landijs tusschen de 87 en 88 gr. De markante lijnen van zeeijs, met hun diepe holten en kleine verheffingen werden niet meer gezien. Als zeker uit te maken of het land- of zeeijs was, scheen niet mogelijk.

Op 14 April was men op 88 gr. 21 min. breedte en 95 gr. en 52 min. lengte gekomen. Nog 100 Mijl van de Pool verwijderd! Alle energie was noodig om door te zetten. Iederen dag werden teekenen van nabijzijnd landwaargenomen, maar, helaas, 't waren begoochelingen van een verhitte plantasie. Goede astronomische waarnemingen moesten iederen dag uitmaken, waar zij zich bevonden.

Den 21sten April werd bij het eerste zonneschieten 89 gr. 59 min. en 46 sec. genoteerd. Nog 14 seconden en de Pool zou bereikt zijn! Eindelijk werd de Amerikaansche vlag in het Noordelijk middenpunt der aarde geplant. Het was middag, 21 April, 1908. Alle meridianen komen hier bij een. Met één stap kon men van het Oostelijk naar het Westelijk halfrond overstappen. Of liever, Noord, Oost en West bestonden niet meer, men kon slechts Zuidelijk gaan in alle richtingen. De breedte was 90 gr, de temperatuur 38 en de barometer 29. 83. De magneetnaald wees even zuiver als altijd.

Nadat alle de noodige observaties gemaakt waren overviel Dr. COOK een gevoel van alleen zijn en algeheele verlatenheid. Was dit dan de plek, waar men eeuwen naar gezocht had! Een eindloos veld van purperen sneeuw, zonder leven, zonder eenige beweging.

Den 23sten April werd de terugtocht ondernomen. De winter begon zoo langzamerhand te eindigen, het ijs geheel van gedaante te veranderen, het scheurde hier en daar vaneen en er vertoonden zich telkens groote open plekken van water, waarin zeer kleine ijsschotsen dreven, die hen onmogelijk zouden kunnen dragen. Het voedsel was nagenoeg verteerd, maar, gelukkig ontwaarde men weder sporen van

bereen. In het midden van Juni waren de tochtgenooten weder dicht bij Heiberg-eiland.

Daar de terugkeer naar Annootok bemoeilijkt werd door den ongelukkigen Westelijken stroom, dacht men de richting van het ijs volgend bezuiden Lancaster Sond te recht te komen, waar Schotsche walvischvaarders hen konden inschepen. Zoo kwamen zij, met boot en slee tot de Baffin 's baai, waar slechts nu en dan een verdwaalde vogel hun voedsel verschafte. Toen de winter vroeg in September inviel, werden zij wanhopig. Hoe hier te overwinteren, maanden lang, zonder voedsel, in een levenlooze woestenij! De wanhoop dreef hen naar Kaap Sparbo waar zij met pijl en boog, met lazzo, speer en lans muskusosschen, beren en wolven buitmaakten, onder den grond leefden, en de opkomst der zon in Februari 1909 afwachtten.

Den 18n. Februari trok men weer dapper op Annootok los en den 15n. April werden de kusten van Groenland bereikt. Daar werden zij begroet door HARRY WHITNEY en een angstige groep Eskimo's.

Om een spoedige thuisreis mogelijk te maken, hielden zij Zuidwaarts aan en bereikten 21 Mei 1909 Upernavik.

(Wordt vervolgd.)

Hudson en Fulton.

DE UITVINDING DER STOOMSCHEEPVAART.

Om de hooge belangrijkheid van de succesvolle toepassing van den stoom op de scheepvaart door Robert Fulton naar waarde te schatten, moet men den reuzenstap die in deze wetenschap gedaan is in de 102 jaren sinds de reis van de Clermont vergelijken met de duizenden jaren van langzamen vooruitgang vóór de uitvinding van de stoomboot.

De Hudson-rivier heeft ieder stadium van de ontwikkeling der scheepvaart aanschouwd, van het vroegste tot het meest moderne. De eerste pogingen van scheepvaart geschiedden ongetwijfeld door middel van drijvende vlotten. Toen leerde men de boomstammen door vuur uithollen en later booten bouwen van de schors der boomen. De menschelijke spieren waren de eerste natuurlijke krachtbron voor voortstuwing; de tweede was de wind en de eerste zeilen waren de bebladerde takken van boomen en dierenhuiden. Met de kunst van weven kwamen linnen zeilen. Na tallooze eeuwen vinden wij nog steeds dezelfde krachten aan het werk. De Romeinsche galleien bezeilden de middellandsche zee en waagden zich tot Brittanje, doch den oceaan die hunne verbeelding met verschrikkelijke monsters bevolkte, durfden zij niet op.

Bijna 1500 jaren gingen voorbij, vóór iemand de verschrikkingen dier zee trotseeren dorst. En toch was Columbus' reis, die in 36 dagen van de Canarische eilanden naar West-Indië voer, niet de triomf van eenige nieuwe uitvinding, maar van zijn persoonlijk karakter, genie en moed. Zijne kleine karveelen verschilden niet van soortgelijke booten van dien tijd. Een eeuw later kwam Hudson's jacht in de haven van New-York en deed 5 dagen over den tocht naar Albany, dien Fulton in 32 uren en de moderne stoombooten in 9½ uur afleggen. In 34 dagen zeilde Hudson van Sandy Hook naar Dartmouth. Weer gingen bijna twee eeuwen voorbij, waarin de zeilschepen zich tot een hoogen trap van volmaaktheid ontwikkelden. De opgetuigde schepen, zooals zij in 't begin der 19de eeuw in de haven van New-York lagen, boden een waarlijk prachtig en indrukwekkend gezicht met hare massa's zeilen, zwellende in den wind, aan wolken gelijk. Toch waren zij nog de slaven van den wind. Robert Fulton zou ze vrijmaken.

In 't jaar 1765, Fultons's geboortejaar, wendde de opmerkzame geest van een Schotsch jongeling van 29 jaren te Glasgow zich op de uitvindingen, die het voor Fulton mogelijk maakten om in de kunst van de schepen voort te bewegen, een ommekeer te brengen. Vóór James Watt waren er reeds stoommachines in werking, doch zijn vlugge geest vond, volgens de volksoverlevering, in de beschouwing van een gewonen theeketel de aanwijzingen voor zijn groote ontdekkingen, die hem den vader van het stoomwerktuig maakten.

Gedurende de 10 eerste jaren na Watt's eerste proeven, was het uitvindend genie in Engeland en Frankrijk ijverig bezig de stoom-machine te ontwikkelen. De Amerikaansche revolutie bracht een onderbreking. Daarna begon er een soort manie te heerschen voor door stoom gedreven schepen. In 1785 nam James Rumsey proeven met mechanische en stoomstuwkracht, doch niet vóór 1786 vinden wij, volgens Admiraal Preble, „de eerste boot, met succes door stoom voortbewogen in Amerika," in de plompe uitvinding van John Fitch, die 27 Juli van dat jaar op de Delaware beproefd werd. Deze boot werd voortbewogen door roeispanen of bladen op rij aan beide zijden in een raamwerk gerangschikt. Toch beroofden deze proeven van Fitch en anderen Fulton niet van zijn naam van „den vader van het Amerikaansche stoombootwezen." Doch de oogen sluiten voor het minder succes van Fulton's voorgangers is een onrechtvaardigheid jegens deze worstelende en zelf-opofferende pioniers, en evenzeer jegens Fulton zelf. Want het stelt ons buiten staat om een waar oordeel te vormen over het genie en het karakter, waardoor Fulton in staat was niet alleen om de diepe problemen van een nieuwe wetenschap op te lossen, maar ook om het vertrouwen in te boezemen en over de stoffelijk bronnen te beschikken die noodig waren om zijn idees ten uitvoer te brengen.

Veertien stoombooten van verschillend makelij en op verschillende wijze voortbewogen, waren reeds vóór Fulton in Amerika in de vaart gekomen. James Rumsey, John Fitch, ongetwijfeld een genie, die werkend in het juiste spoor, doch ongelukkig niet in staat was over de middelen te beschikken om de machineriën te betalen, Samuel Morey, de beroemde kanselier Livingston, Nikolaas Roosevelt, Iohn Stevens, en Oliver Evans, hadden allen hun geestkracht gericht op het groote vraagstuk der stoombootvaart, en met steeds klimmend succes. Met deze pogingen en proeven voor oogen zullen wij beter Fulton's werk waardeeren kunnen. Het is een dwaling te denken dat Fulton's bijdrage tot de wetenschap beperkt bleef tot zijn werk op de Hudson-rivier in 1807. Wij huldigen in hem een man, aan de wijdte van wiens genie de oceaan geen grenzen stelde. Zijn devies was: „De vrijheid der zeeën zal het geluk der aarde zijn."

Dit was de ziel van zijn werk en de poolster van zijn strevingen.

Fulton werd geboren uit Iersche ouders te Little Britain (nu Fulton Township) in het Amerikaansche graafschap Lancaster in 1765. Als jongeling toonde hij een ongewoon talent voor teekenen. Ook was hij zeer bedreven in het rekenen, en berekende meermalen voor de geweersmeden het kaliber, en draagkracht van geweren. Deze twee talenten droegen zonder twijfel veel bij tot zijn later succes als uitvinder. Op zeventienjarigen leeftijd verliet hij Lancaster om te Philadelphia zich op het landschap- en portretschilderen en machineteekenen toe te leggen. In weinige jaren had hij genoeg verdiend om voor zijne moeder een hoeve te koopen. Voor zijn gezondheid ging hij daarop in 1786 naar Engeland om onder zijn vroegeren buurman Benjamin West de kunst te bestudeeren. Doch de genius der uitvinding had zich van hem meester gemaakt en in 1793 vinden wij hem bezig met een plan om de binnenlandsche scheepvaart te verbeteren. Hieraangaande schreef hij Lord Stanhope een brief, waarin hij de beginselen eener uitvinding, met betrekking tot het voortbewegen van schepen door stoom uiteenzette.

Ofschoon enkele portretten van zijn hand van zijn talent als schilder getuigen, won toch de uitvinding het van de kunst. Op raad van den hertog van Bridgewater en Lord Stanhope legde hij zich met de borst op de werktuigkunde toe.

In 1797 ging hij naar Parijs, waar hij door het vertoonen van een panorama — het eerste dat Parijs zag en waaraan de namen van Rue des Panoramas en Passage des Panoramas nog overblijfselen zijn — zich de middelen verwierf om zijn studiën voort te zetten en zijn plannen om Engeland met stoombooten en torpedo's te overweldigen, te ontwikkelen.

Met het doel Frankrijk en de geheele wereld van de Britsche overheersching te bevrijden wendde hij zich met al zijn aandacht op onderzeesche booten, waarmede hij in de haven van Brest in 1801 proeven nam. Vier uur en 20 minuten bleef hij met zijn boot de Nautilus onder water.

In 1801 kwam Livingston te Parijs. Het samentreffen van deze twee mannen, Livingston en Fulton is een keerpunt in de geschiedenis. Fulton had genie van uit te vinden en Livingston het genie van op te merken.

Lang vóór zijn samentreffen met Fulton had hij rijpelijk over stoombootvaart nagedacht, en de diepte waarin hij het onderwerp bestudeerd had blijkt uit een brief aan President Jefferson, waarin hij de fouten van Watt's machine uiteenzette. Te Parijs werd hij de machtige beschermer van Fulton. Met zijn bijstand teekende Fulton een raderboot, en legde de plannen aan Napoleon voor. De boot werd gebouwd, doch zonk ongelukkig ten gevolge van een hevigen wind in de Seine, hetgeen Lord Acton als de belangrijkste gebeurtenis in de negentiende eeuw met betrekking tot de Engelsche geschiedenis beschouwde. Een nieuwe werd gebouwd en met deze verkreeg Fulton in 1803 een volkomen en schitterend succes. Ontmoedigd door gemis aan steun van het Fransche gouvernement, keerde hij naar Engeland terug, waar hij zich bezig hield met verschillende methodes om schepen door torpedo's te laten zinken. Hoezeer de Engelschen de waarde van Fulton's uitvindingen apprecieerden, blijkt wel uit het feit dat zij hem een aanzienlijke belooning aanboden zoo hij er in toestemde ze voor altijd te verzwijgen. „Al gaaft ge mij, antwoordde hij een lijfrente van 20,000 pond 's jaars, ik zou alles opofferen voor de veiligheid en onafhankelijkheid van mijn land." Deze edele gevoelens plaatsen Fulton in de eerste rijen van Amerikaansche patriotten en zijn uitvindend genie onder die van Amerikaansche uitvinders.

(*Slot volgt.*)

Ingezonden stukken.

Curaçao, 14 Sept. 1909.

Geachte Redactie,

U zal mij toch zeker wel een plaatsje in Uw blad willen afstaan om mij te verdedigen tegen Uw mijns inziens zeer ongemotiveerden aanval op mijn „Beknopte Aardrijkskunde der Kol. Curaçao."

Wil men een leerboek beoordeelen, dan is het, geloof ik, eerst zaak het voorbericht goed te lezen.

Daarin toch zegt de schrijver op welke wijze hij het gebruikt wenscht te zien.

Nu schrijf ik in mijn voorbericht: „Het boekje is geschreven vooral met het oog op het aardrijkskundig onderwijs in bovengenoemde Kol., als leiddraad voor den onderwijzer, wien dit is opgedragen.

Niet alles, wat er in staat, is geschikt in de klasse, waarin het aardrijkskundig onderwijs aanvangt, onderwezen te worden; doch het heeft zijn nut in een hoogere klasse het vroeger meegedeelde te herhalen en dan uit te breiden."

Uit dit alles blijkt, dat ik het boekje den leerlingen niet in handen wensch te geven. Alleen oudere zouden het met vrucht kunnen bestudeeren, bijv. leerlingen der normaalschool. Dat het in het Moederland op de gewone lagere school in gebruik zou komen, daaraan heb ik in 't geheel niet gedacht. Trouwens, enkele collega's in Nederland, aan wie ik een exemplaar gezonden heb, schreven mij, dat het daarvoor te uitgebreid was. Toch zijn zij het volstrekt niet eens met Uwe red., dat „de vreemdeling zich na het boekje gelezen te hebben nog geen denkbeeld van onze eilanden zal kunnen maken." Integendeel zij berichtten mij, dat zij dat wel degelijk konden en één van hen vond het boekje zóó interessant, dat hij er dadelijk bij de examen-commissie voor de hoofdacte, waarvan hij lid is, propaganda voor heeft gemaakt.

Dat een werkje, geschreven in den trant van Ligthart e. a. als leesleerboek uitstekend voor de lagere school geschikt zou zijn, wie zal dat betwijfelen! Doch niet in de 3e of 4e klas, waar het aardrijkskundig onderwijs een aanvang neemt.

Een *ernstig* gebrek is het dus niet, dat het boekje zoo ingekleed is, ja, 't is zelfs in 't geheel geen *gebrek*.

Alleen kan Uwe red. het betreuren, dat ik het niet in dien vorm heb gegoten.

Dat ik een oude richting volg, is ook bezijden de waarheid. Alle aardrijkskundige leerboeken voor eenigszins gevorderde leerlingen, bijv. Schuilink, ten Have, Bos, Bruins, e. a. volgen dezelfde richting.

Een bewijs, dat Uwe red. mijn voorbericht niet met de noodige aandacht heeft gelezen, blijkt wel uit de opvatting van dezen zin: „Het boekje is geschreven, vooral met het oog op het aardrijkskundig onderwijs in bovengenoemde Kol., als leiddraad voor den onderwijzer, *wien dit is opgedragen*". Met dezen laatsten zin bedoel ik natuurlijk den onderwijzer, die het aardrijkskundig onderwijs geeft. Doch wat maakt Uwe red. ervan? Zij zegt: „Elf kaartjes en zeven plaatjes maken het werkje zeer bruikbaar voor den Onderwijzer (met een hoofdletter), *aan wien het werd opgedragen*. Dat is toch zeker heel iets anders.

Nu zijn we genaderd aan een veel ernstiger fout, die mijn werkje aankleeft. Uwe red. meent ten sterkste te moeten protesteeren tegen de minachtende manier, waarop de Katholieken door mij worden behandeld.

Op bladz. 55 van mijn boekje toch schrijf ik: „Het onderwijs wordt gegeven aan openbare en bijzondere scholen. Deze laatste, bijna uitsluitend Katholieke, genieten jaarlijks een subsidie van het Gouvernement. De openbare scholen zijn scholen voor lager en voor meer uitgebreid lager onderwijs."

Ik heb deze zinnen eenige malen overgelezen, doch iets minachtends heb ik er niet in kunnen vinden. Uwe red. vraagt of er dan geen enkele Kath. inrichting van meer uitgebreid lager onderwijs bestaat? Heb ik dat dan beweerd? Er bestond geen enkele reden de Katholieke scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs met name te noemen, noch om het pensionaat „Weltevreden" afzonderlijk te vermelden; ik heb dat ook niet van de openbare gedaan. Wel had ik in den laatsten zin tusschen de woorden openbare..........scholen *en Katholieke* kunnen schrijven.; Uwe red. zou dus hoogstens van een verzuim kunnen gesproken hebben, waarover ik dan mijn spijt zou hebben betuigd. Doch hier van minachting te spreken getuigt van kwade trouw.

En ten laatste schrijf ik (wat Uwe red. volstrekt niet meer verwondert, daar ik al zoo minachtend over de Katholieken gesproken heb): „Een klein, doch het meest intellectueele, deel der bevolking behoort tot de Protestansche of tot de Israelitische gemeente; de overgroote meerderheid belijdt den Roomsch-Katholieken godsdienst."

In de grootste verbolgenheid roept Uwe red. uit: „Natuurlijk! intellect wordt bij de Katholieken niet gevonden, geen enkele Katholiek mag dus behooren tot het meest intellectueele deel der bevolking."

Hier heeft Uwe red. zich zeker door haar gevoel laten medeslepen, Had zij dit niet gedaan, doch kalm nagedacht, heusch, zij zou zich niet zoo warm gemaakt hebben.

Wanneer ik zeg, sprekende over Nederlanders en Spanjaarden (60% der S. zijn analphabeten): „De eersten zijn het meest intellectueel ontwikkeld"; dan zeg ik daarmee niet, dat alle Spanjaarden tot de onontwikkelden behooren.

Wanneer ik beweer, dat de stadsbewoners van Curaçao intellectueel meer ontwikkeld zijn, dan de buitenbewoners, dan zal mij dat een ieder, zelfs Uwe red., moeten toegeven. Heeft nu echter een plantagehouder, die buiten woont, het recht mij te verwijten, dat ik hem voor een geestelijk weinig ontwikkeld mensch scheld en mij toe te roepen: „Natuurlijk! intellect wordt bij de buitenbewoners niet aangetroffen!"

Uwe red. schijnt te denken, dat ik de bevolking verdeel in intellectueelen en niet-intellectueelen en dat ik tot de eerste groep de Protestanten en Israelieten, tot de laatste de Katholieken reken. Dat is echter volstrekt niet het geval. Wie mijn zin goed leest, zal inzien, dat ik de bevolking verdeel in eenerzijds Protestanten en Israelieten, anderzijds Katholieken en dan zeg ik, dat de eersten het meest intellectueele deel der bevolking uitmaken.

Slaan we het Kol. verslag van 1908 op, dan zien we daar op blad. 4 — bijlage B. — Indeeling der bevolking naar de kerkgenootschappen Protestanten 1544—Roomsch-Katholieken 28649—Israelieten 680—andere godsdiensten 10. Deze 10 kunnen we buiten beschouwing laten. Protestanten en Israelieten zijn er dus samen 1514+680=2224, Roomsch-Katholieken 28649 d. i. bijna 14 maal zooveel. Nu zou het mij niet moeilijk vallen een 50 tal gezinnen, hetzij Protestantsch of Israelitisch op te noemen, die tot de meest ontwikkelden behooren. Kan Uwe red. daarnaast 14×50 gez. = 700 Katholieke gezinnen aanwijzen, die daartoe ook gerekend kunnen worden, dan heb ik een onwaarheid geschreven en zal ik eerlijk mijn ongelijk bekennen. Uwe red. kan niet meenen, dat ik niet weet, wie van de intellectueelen van Curaçao tot de Katholieke kerk behooren; ik kan hen bij name noemen; doch ze kan van mij ook niet verwachten, dat ik die ruim 28000 voor ontwikkelden houd, evenmin als ik het die 1544 Protestanten doe.

Mijn bewering ontzegt aan de Katholieken volstrekt geen intellect, doch ze behooren niet tot de Protestanten en Israëlieten, het meest intellectueele deel der bevolking.

Uwe red. dankend voor de plaatsruimte blijf ik,

Hoogachtend

UEd. dien.

H. J. NIJMAN.

Naschrift der Redactie.

De Heer NIJMAN duide het ons niet ten kwade, als wij meenen nog het een en ander af te mogen dingen op de hoofdpunten zijner redeneering.

Wij vonden het een ernstig gebrek, dat ZEd. nog de oude richting volgde, waardoor, vreesden wij, de vreemdeling, bij gebrek aan heldere voorstelling, zich nog geen denkbeeld zou kunnen vormen van onze eilanden.

Maar die vreemdelingen, zoo antwoordt de Heer NIJMAN „zijn het volstrekt niet eens met Uwe redactie...... Integendeel zij berichtten mij, dat zij dat wel degelijk konden."

Nu nog mooier. Een blinde mag hier oordeelen over de kleuren. Vreemdelingen, eenige Collega's in Nederland, die de Kolonie niet uit eigen aanschouwing kennen, schreven den Heer NIJMAN, dat zij na lezing van zijn werkje zich een goed denkbeeld konden vormen van onze eilanden.

En nu zij dit beweren, is het ook bewezen? Waaruit blijkt, dat hun oordeel goed is? Zij kunnen immers hun denkbeeld niet vergelijken met de werkelijkheid.

Maar dat kan ook zelfs de Heer NIJMAN niet. Het is in het boekje zeer goed merkbaar, dat ZEd. evenmin al onze eilanden uit eigen aanschouwing kent.

En dat vinden we bepaald jammer voor iemand, die geroepen werd een juist beeld van onze eilanden te ontwerpen.

Het *beeld* is juist wat aan zijn werkje ontbreekt.

Hoe komt de Schrijver er toe zijn richting gelijk te stellen met die van TEN HAVE e. a.? Hij sla TEN HAVE eens op; b.v. „Oost en West," of „Beknopte Aardrijkskunde van O. en W. I.—" Beide werkjes zijn doorweven met korte, zaakrijke „beschrijvingen, die een eenigszins duidelijk beeld van een landstreek of een plaats doen ontstaan."

En elders (in het voorbericht van „De 5 Werelddeelen") heet het:

„Verder zal men in dit boekje, evenals in mijne grootere werken een aantal korte schetsen vinden; de meeste hebben ten doel in enkele trekken het beeld van een streek weer te geven. Ik acht die schetsen van belang, etc." —

Dergelijke schetsen, die kleur en leven geven aan de anders dorre beschrijving, hadden wij in onze kritiek op het oog.

Het stond den schrijver natuurlijk vrij den vorm te kiezen, die hem het meest geschikt voorkwam. Vorm is slechts bijzaak. Maar hij moest niet uit het oog verloren hebben, dat bij de *moderne* richting van het aardrijkskundig onderricht het *beeld van het land* op den voorgrond treedt.

In zijn boekje is dit niet het geval, en dat noemen wij een *gebrek*, een *ernstig gebrek*; dat is een stap achteruit, en zulks is te betreuren.

Wat we geschreven hebben is zoo maar niet onbekookt uit de pen gevloeid; wat we in het boekje konden prijzen, [en dat was veel) hebben we geprezen, en wat we in moesten laken, hebben we gelaakt.

De Heer NIJMAN schijnt het verder niet als een teeken van minachting te beschouwen, als een goede kennis de personen naast ons vriendelijk groet, maar ons stokstijf voorbij gaat, zonder ons de minste aandacht waardig te keuren.

Nu wij genoemden Heer er op attent maken, vindt hij het nog zoo heel erg niet; wij hadden „hoogstens van een verzuim" mogen spreken.

Een verzuim is het zeker, en een leelijk verzuim ook. De Katholieken dulden echter niet langer over het hoofd te worden gezien en als *quantité négligeable* behandeld.

Wij eischten volstrekt niet, dat de katholieke inrichtingen van uitgebreid lager onderwijs met name genoemd zouden worden, maar wel, dat hun bestaan niet worde verzwegen bij een algemeene beschrijving van het Onderwijs.

Ten slotte willen wij gaarne aannemen, dat het niet in des Heeren NIJMAN's bedoeling lag de Katholieken te krenken. Dankbaar nemen wij nota van de verklaring, dat zijn bewering aan de Katholieken volstrekt geen intellect ontzegt. Wij verheugen er ons zelfs over, dat hij weet, wie van de intellectueelen van Curaçao tot de Katholieke kerk behooren, en dat hij hen bij name kan noemen.

Maar hoe kon hij dit alles, de Heer NIJMAN dan schrijven, dat het meest intellectueele deel der bevolking behoort tot de Protestantsche of tot de Israëlitische gemeente?

De Heer NIJMAN antwoordt hierop: omdat het aantal intellectueelen bij de Katholieken niet zoo groot is, als bij de twee andere gemeenten.

Het zou hem niet moeilijk vallen een 50 tal gezinnen, hetzij Protestantsch of Israelitisch op te noemen, die tot de meest ontwikkelden behooren. Daar nu van de bevolking het aantal Katholieken 14 maal grooter is dan dat der andere gezinden, vraagt hij onze redactie 700 Katholieke gezinnen aan te wijzen, die eveneens tot de meest ontwikkelden behooren. Zoo wij dit kunnen, zal hij erkennen een onwaarheid geschreven te hebben.

De Heer NIJMAN verwart hier de

meeste intellectueelen met de *meest* intellectueelen. Het grootste intellectueele deel is niet hetzelfde als het meest intellectueele deel. Het aantal der intellectueelen mag niet den graad aangeven hunner ontwikkeling. Al is de Heer NIJMAN er van overtuigd, dat bij de andersdenkenden een grooter getal ontwikkelde personen is aan te wijzen, dan mag hij daarom niet beweren, dat het meest intellectueele deel der bevolking behoort tot de Protestantsche of tot de Israelitische gemeente. Mogen de intellectueelen onder de Katholieken, den Heer NIJMAN persoonlijk bekend, al is hun aantal misschien gering, dan weder niet medetellen, als hij spreekt over het fijnst beschaafd, hoogst ontwikkeld, meest intellectueele deel der bevolking? Daartoe behooren ook Katholieken; en dat mag hij niet verzwijgen zonder den schijn op zich te laden de Katholieken niet te tellen, hen gering te schatten, te minachten.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Mgr. van Baars.

De laatste berichten over den toestand van Monseigneur zijn buitengewoon gunstig. Z.D.H. heeft drie dagen achtereen, 22,23 en 24 Augustus de H. Mis kunnen lezen, en is daarenboven op den 24sten nog tegenwoordig geweest bij de plechtige Eerste H. Mis van zijn Heerneef, Pater JACOBUS JOANNES DE GROEN. Wel een bewijs dat Monseigneur zich bizonder goed gevoelde.

De gedeeltelijke gevoelloosheid van rechterarm en hand wil echter nog niet wijken.

Mr. Th. I. A. Nuijens.

De blijdschap over de benoeming van Mr. NUIJENS tot Gouverneur der Kolonie uit zich reeds in het vlaggen. Woensdagavond 8 uur zal op initiatief van verschillende corporaties den Heer NUIJENS een ovatie gebracht worden in den vorm van een serenade met vuurwerk.

Welkom.

Dezer dagen worden de nieuwe Onderwijzeressen voor het R. K. Bijzonder Onderwijs verwacht. De Eerw. Zusters M. DYONISE, M. REGINALDA URSULA OTAMENDI, M. ARCADIA PETRONILIA HERRERA, M. EULALIA en M. AMARANTHA, bevinden zich aan boord der *Prins Willem IV.*

Reeds bij voorbaat heeten wij haar van harte welkom.

Examen.

Na een schitterend examen is de Jongeheer ERNEST VAN DE VEEN ZEPPENFELDT geplaatst in de 3de klas van de Hooger Burger School te Nijmegen.

Onze gelukwenschen aan den kranigen Jongeling, aan zijn geachte Familie en niet minder aan de Directie van het Sint Tomas-college.

Havenverkeer.

Van 1—15 Sept. liepen onze haven binnen:

Stoomschepen	14
Goeletten	24
Bijlanders	18
Totaal	56 schepen,

Erkend en Toegelaten,

De Heeren M. PEREZ, Consul van Sto. Domingo, en J. P. G. ECKER, Consul van Peru werden als zoodanig door een Koninklijk Besluit in de Kolonie Curaçao erkend en toegelaten.

Benoemd.

De Heeren H. P. DE VRIES, C. B. DE GORTER en C. S. GORSIRA JP. Ez. werden door H. M. de Koningin benoemd tot leden van den Koloniaen Raad. Naar *De C. Ct.* verneemt heeft de Heer DE GORTER verklaard zijn benoeming niet te kunnen aanvaarden. De Heer GORSIRA heeft Donderdagmorgen in handen van den Gouverneur den eed afgelegd; de Heer DE VRIES is buitenslands.

Quarantaine opgeheven,

Een blij bericht. Dato 13 September ll. werden de quarantaine maatregelen tegen passagiers komende van La Guaira en Pto. Cabello opgeheven, daar de builenpest uit Caracas geweken is en zich geen enkel verdacht verschijnsel meer voor heeft gedaan. Moge de gezondheidstoestand in Venezuela voortdurend goed blijven en alles medewerken om de handelsrelatiën tusschen Curaçao en Venezuela te verlevendigen.

Union San Hosé.

De St. Jozefsgezellen van Pietermaai zullen weder een uitvoering geven. Dit maal zal het hier zoo gunstig bekende drama TOMAS MORUS ten tooneele worden gevoerd.

Aanbeveling dunkt ons verder overbodig. Een ieder is overtuigd van het groote nut, dat de Sint Jozefsgezellenvereeniging hier dagelijks sticht, en zal deze gelegenheid dankbaar aangrijpen om van zijn sympathie te doen blijken door het schenken van een weinig steun.

Woensdag, 22 September, wordt er gespeeld voor de familie der gezellen en de genoodigden; Vrijdag 24 en Zondag 26 voor het Publiek. De voorstelling begint half acht.

Hoedenindustrie.

De inzending van het Gouvernement van Curaçao op de Middenstandstentoonstelling is door de Jury bekroond met den Eereprijs en gouden Medaille in natura van de Zutfensche Handelsvereeniging en zilveren Medaille van H. M. de Koningin.

Het hoogste aantal punten dat kon worden toegekend was 210, dat door de Nederlandsche Gordijnenfabriek behaald werd, daarop volgde de Inzending van het Gouvernement van Curaçao met 208 punten.

Met de grootste voldoening maken wij melding van het behaald succes en vertrouwen dat dit een spoorslag zal wezen om op den ingeslagen weg voort te gaan en naar verdere volmaking van de hoedenindustrie in deze kolonie te streven.

Een woord van lof en van dank komt ontegenzeggelijk in de eerste plaats toe aan den Heer H. J. COHEN HENRIQUEZ, die geene moeite gespaard heeft, om eene prachtige collectie hoeden en vlechtwerk bij elkaar te brengen. Ook de Heeren A. CHARLOUIS en J. S. MEUWSEN verdienen in alle opzichten ons aller dank voor de wijze waarop zij onvermoeid de belangen van de inzending hebben bevorderd.

Den 13 Augustus ll. was het 25 jaar geleden dat de heer MEUWSEN, voorzitter van de Middenstandstentoonstelling, zijn zaak in hoeden begon; ter gelegenheid van dezen feestdag hield de heer MEUWSEN ten zijnen huize eene zeer druk bezochte receptie. Velen voerden het woord, onder anderen ook de Heer A. CHARLOUIS, vertegenwoordiger van het gouvernement van Curaçao op de middenstandstentoonstelling; namens de dames hoedenvlechsters werd door hem den jubilaris een prachtigen bloemenkrans met oranjelint en toepasselijk opschrift aangeboden.

De C. Ct.

"Wilhelminafonds,,

Op den 14 den Augustus jl. werd te Panama in het Marina Hotel de jaarlijksche algemeene vergadering gehouden van het Wilhelmina fons.

De vergadering werd geopend met eene korte rede van den voorzitter, den Heer Angel de Castro, die den Secretaris verzocht de notulen der vorige algemeene vergadering voor te lezen.

Deze notulen werden door de aanwezige leden goedgekeurd en daarna werd door den Heer A. Sasso, penningmeester, op verzoek van den Voorzitter het jaarlijksch verslag overgelegd. Dit verslag door een der leden in Hollandsch en Spaansch voorgelezen, werd warm toegejuicht.

Toen bood de penningmeester den staat van rekening en verantwoording den leden ter inzage, waarin onder meer voorkwam, dat er gedurende het afgeloopen jaar aan zeven onzer landgenooten, die zich in nood bevonden, geldelijken bijstand werd verleend.

Daarna werd overgegaan tot de verkiezing van het Bestuur voor het derde huishoudelijk jaar en met de vereische meerderheid van stemmen werden de volgende heeren gekozen:

Voorzitter Angel de Castro (herkozen)

Ondervoorzitter B. Malo (herkozen)

Penningmeester A. Sasso (herkozen)

Secretario J. Palm Gz (herkozen)

Subsecretaris J. S. Corsen Jr (herkozen)

Eerste bestuurder G. Brouwer

Tweede bestuurder H. Pinedo.

Het nieuwe bestuur werd door de leden met vreugde begroet en de Heer Angel de Castro, ook namens zijne medeleden van het bestuur, dankt de vergadering voor het in hem gestelde vertrouwen in eene korte gevoelvolle rede, die de Voorzitter eindigde met zijne beste wenschen voor den voorspoed van het Wilhelmina Fonds.

Hiermede werd de vergadering gesloten.

Stadsreiniging.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiskalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd:
140 ratten en
322 muizen.

KOLONIAAL MUSEUM TE HAARLEM.

Oranjeschillen.

Men schrijft ons van Curaçao: „Is het u mogelijk om inlichtingen te verkrijgen omtrent handel in en prijs van Curaçaosche oranjeschillen? De kooplieden hier geven zeer uiteenloopende prijzen op: sommige vermelden er bij, dat er thans geen afzet te vinden is voor dit product. Is dit laatste juist, is de markt zeer beperkt, dan zou uitbreiding der aanplantingen dus niet aan te bevelen zijn? Gaarne zou ik geregeld de prijsnoteering dezer schillen vernemen; indien u eenig tijdschrift bekend is, dat die noteeringen betrouwbaar vermeldt, zoude ik daarvan gaarne titel en uitgever vernemen." — Het is een artikel van beperkten omzet. In 1906, toen de uitvoer van Curaçao bizonder groot was, bedroeg deze 15.245 kg. ten bedrage van f13.880. Als prijs werd ons f o,80 — f 1. per ½ K. G. aldaar genoemd. In 1904 en 1905 werden resp. 8080 K. G. en 5934 kg. uitgevoerd. In 1904, 1905 en 1906 werden voorts resp. uitgevoerd 104, 180 en 191 kistjes met fleschen uit de curaçaoschillen vervaardigde likeur. Een blad, dat geregeld de prijzen noteert, is ons niet bekend. Wij raden u aan voor de algemeene handelsbeweging van dergelijke artikelen het bekende weekblad „*Chemist and Druggist*" (London E. C., Common Street 42) waarvan een jaarabonnement franco Curaçao per jaar slechts 10 sh. kost,

Caoutchouc-liane op Curaçao.

Men schrijft ons:

„In de landstaal noemt men hier zekere plant, waarvan de zaadjes (met vruchtpluis) omsloten worden door een driekantigen zaadhuls, convolver. Het moet een Apocynee van het geslacht Landolphia [?] zijn. 't Is een alles overwoekerende liane, die zeer rijk is aan melksap en ook in de meest langdurige droge perioden en op den schraalsten bodem welig tiert. Zou het niet een caoutchouc-liane zijn? En kunt u mij misschien laten weten of dergelijke lianen een goede soort van caoutchouc opleveren, en hoe ik het moet aanleggen, om bij wijze van proef die stof eruit te winnen?" — Het beste is het melksap te verzamelen en met 5 pCt. chloroform schudden, of het met zuiveren spiritus vermengen, en herwaarts sturen voor de bepaling van het cautchouc-gehalte. Vele van dergelijke lianen leveren geen goede caoutchouc; de werkelijk rijke caoutchouc-lianen schijnen tot tropisch Afrika beperkt. Wij zonden ons werkje van Slingervoet Ramondt, waaruit vr. veel voorlichting zal kunnen putten. Later is de „convolver" gebleken te zijn: Cryptostegia grandiflora R. Br. (in Bot. Reg. t. 435) eene gekweekte plant uit de familie der Asclepidiaceae.

Schildpad in W. I.

De in West-Indië voorkomende schildpadsoort, die voornamelijk het karet levert [Chelone imbricata], is ook in de zeeën van den Indischen archipel inheemsch? Volgens een bericht, dat ik daaromtrent las, staat het karet van het Oost-Indische ras het hoogst op de markt genoteerd, terwijl het West-Indische eerst de derde plaats, wat kwaliteit en waarde betreft, inneemt. Gaarne zou ik nu van u vernemen, of het u mogelijk zou zijn mij van monsters Oost-Indische karet te voorzien. Voorts, of u mij aangaande de marktwaarde der beide soorten, alsmede omtrent de productie, eenige mededeeling zoudt willen doen, of ten minste een bron zoudt willen noemen, waaruit ik in staat zou zijn de gewenschte gegevens zelve te putten. Het is mijne bedoelinng aan de hand van deze gegevens na te gaan en te overwegen, of het aanbeveling kan verdienen te trachten het Oost-Indische ras in de wateren dezer kolonie te aclimatiseeren, ten einde aan de schildpadvisscherij en kweekerij grootere voordeelen te bezorgen. De kennismaking met het Oost-Indische karet is dan alleen gewenscht, wanneer overplanting werkelijk eenig voordeel beloven kan; daarom wensch ik raadpleging der cijfers aan definitieve aanschaffing van vergelijkingsmateriaal te doen vooraf gaan. — Zie over deze zaak Bull. 30, blz 183. Wij konden weinig van de gewenschte inlichtingen betreffende productie en prijsnoteering der schildpadsoorten verstrekken. Het zal bekend zijn, dat er hier te lande geen noemenswaardige schildpadindustrie bestaat en deze hoofdzakelijk te Londen, Parijs, Neurenberg enz. wordt uitgeoefend: een lijst der voornaamste firma's in die plaatsen werd ons door het Bureau voor Handelsinlichtingen verschaft.

De groote week der vliegwedstrijden.

Hubert Latham werd ook met luid geklap begroet, na een vliegtoer van tien minuten. De menigte heeft eveneens een ovasie gebracht aan Bleriot toen hij, met zijn klein monoplan waarvan de motor veertien paardenkrachten ontwikkelt, een reeks van prachtige manoeuvres heeft uitgevoerd, waarbij hij zijn meesterschap heeft getoond en de zekerheid van zijn stuurkunde.

Sommer, die onlangs het record van Wilbur Wright heeft geslagen, heeft een opstijging in den namiddag gedaan. Na een reeks van bewegingen boven het aërodroom is hij eensklaps in de verte verdwenen. De toeschouwers meenden dat hij was gedaald, toen eenige minuten later, hij plotseling weer verscheen. Na te hebben geland heeft hij gezegd, dat hij de, reis had gemaakt heen en terug van het aërodroom naar het dorp Wiltry gelegen op 6 K.M. van Reims.

Des avonds is een lichte bries gaan waaien, maar toch hebben de graaf van Lambert, en Lefebvre, twee bestuurders van Wrightmachines, vliegtoeren gedaan, die de uitmuntendheid van dit model hebben aangetoond.

Lefebvre vooral heeft het bewijs geleverd van een verrassende vlugheid. Op een gegeven moment is hij geen handlengte boven de hoofden der toeschouwers heen gevlogen, wat verscheidene dames schrille schrikkreten deed slaken.

De Heeren Cockburn, Engelsch vlieger, Henry Farman en Fournier hebben ook hun machines in den namiddag buiten de loodsen gebracht, maar hebben geen opstijging gedaan. Zij hebben zich uitsluitend bepaald tot afreisproeven.

De algemeene opinie wijst Bleriot, Sommer en Curtiss als de waarschijnlijke overwinners aan bij de proeftochten van de aanstaande week.

Het feestkomité brengt nu in leegstaande huizen 4000 kamers in orde die tegen 12.5 fr. tot 15 fr. per dag kunnen worden gehuurd.

M. Curtiss was ten zeerste verrast, toen hij hoorde, dat de gebroeders Wright aan de aeronautische vereeniging een proces zochten aan te doen onder voorwendsel dat haar machien inbreuk doet op de rechten aan hen verleend door hun uitvindingspatent.

„Er bestaat niet de minste kans, „dat zij deze beschuldiging kunnen „waar maken, voegde hij er aan toe. „Het beste antwoord, dat ik er te„gen kan in brengen is het aan ie„der bekende feit, dat ik opstijgin„gen heb gedaan in Amerika lang „voor hen. Meer nog, alle personen, „die ons beider machines kennen, „weten hoezeer zij van elkaar ver„schillen."

Een franschman, 250 pond wegend, heeft dezen avond laten bekend maken, dat hij 500 francs wil geven aan ieder aviateur, die hem met zich op zijn machien zou meenemen.

Reims, 21 aug.

De stortregen, die gedurende den geheelen dag bleef aanhouden, heeft de aviateurs verhinderd hunne gewone vliegoefeningen te houden.

De duizenden bezoekers die op het plein van Betheny waren saamgekomen in de hoop eenige opvliegingen te zien waren zeer teleurgesteld.

Ofschoon de meteorologisteu mooi weer gedurende de geheele vliegweek voorspellen, vreest men er toch voor.

Bij duizenden groeit het getal bezoekers aan.

De stad loopt over van menschen. De straten zijn bezaaid met automobilisten wier impermëable's van donkere kleur een sterk kontrast maken met de koddige kostuums der landlieden uit den omtrek, gekomen om op de markt hun waren te verkoopen.

Alle toebereidselen zijn genomen. In alle straten staan vlaggestokken.

waaraan vlaggen van verschillende kleur aan het volk zullen beduiden of de wedstrijden volgens het program zullen plaats hebben al dan niet. De tribunesloges zijn opgesteld. Een geheel leger van koks, hofmeesters, en meer anderen komt te Reims om aan de bezoekers hun zorgen te wijden. De telegraafdienst is zoodanig ingericht, dat er 200.000 woorden in het uur kunnen overgebracht worden.

Zekere aviateurs maken de opmerking dat het slijk dat het spoor van den aërodroom bedekt van een groot voordeel zal zijn voor de Wright machines, wier afrit geschiedt met behulp van een sleepblok.

Tot dusver zijn het alle maar voorproeven van vliegtoeren geweest als voorbereidselen voor de eigenlijke vliegweek te Bétheny, waar alles nu gereed staat.

De glorieweek der Reimsche vliegwonderen.

De vliegweek te Reims mag met recht in de boeken der wereldgebeurtenissen opgeteekend worden, omdat zij de beteekenis heeft van een bizonder nationaal feit.

Zij teekent reeds in genoegzaam zichtbare lijnen de toekomst der aviatiek. Zoo kon dan Millerand, de fransche minister van openbare werken na zijn terugkeer uit Reims te Parijs op 28 Aug. verklaren, dat de vliegmachines weldra een geduchte konkurrentie zullen aangaan met de spoortreinen en automobieien.

23 Aug. [Betheny.]

Paulhan, de fransche vlieger, heeft de Reimsche vliegweek glorieus geopend. Die dag was zijn gloriedag. Binnen den tijd van 1 uur en 10 mn. heeft de bekwame luchtvaarder met zijn vliegmachine in een stuk een afstand van 56 kilometers afgelegd. Daarna vloog de jonge Curtiss op, de koene amerikaansche vlieger, die het snelheidsrecord van 10 K. KM. door Lefebvre en later door Blériot gemaakt, sloeg met den tijd van 8 mn. 25 sec. Ook graaf de Lambert gaf treffende mooie vluchten den toeschouwers te genieten.

Op 24 Aug. (Betheny) zoo schrijft de Cour. d. E. U. woei er een zeer krachtige wind met een snelheid van 20 mijlen per uur. Desondanks zijn de vliegtochten van heden die in tegenwoordigheid van President Fallières plaats hadden, de interressantste geweest van de groote vliegweek. De vliegers Paulhan en Blériot zijn de helden van den dag geweest.

Paulham heeft een prachtig mooien vlucht gedaan van 30 KM. waarvan 10 KM. afgelegd met een snelheid van ± 75 K.M. in het uur.

Bleriot heeft het snelheidsrecord weer neergehaald van Curtiss doordat hij in 8 mn. $4\frac{2}{5}$ seconden, de $6\frac{1}{5}$ mijl van het vliegterrein van Bétheny aflegde, daar Curtiss dit gisteren in 8 mn. $35\frac{2}{5}$ sec. had volbracht.

Paulham heeft het enthousiasme der tallooze toeschouwers in vuur en vlam gezet. Zijn twee eerste vliegtochten hadden een hoogte van 250 voet, zijn derde vliegtoer varieerde, tusschen 400 en 500 voet.

Zwevend langs de tribunesloges waarvan vele plaatsen van uit Amerika telegraphisch waren besproken; golvend over een zee van daverend gejuich, moest zijn vliegmachine bij een gevaarvolle zwenking zoo duchtig opwerken tegen den fellen wind, dat men een ernstigen val vreesde. Maar de wonderbare vlugheid van den vlieger deed hem zijn tocht voortzetten.

Telkens als Paulham de presidentstribune voorbij zweefde, groette hij Falliéres.

Bij zijn laatsten tocht beantwoordde hij de breeduit-opgolvende juichtonen der toeschouwers met druk petgezwaai. Deze laatste ronde heeft hij in 12 mn. en 13 sec. gedaan.

Toen zijn machine de plaats van aankomst naderde was haar daling schielijk en vreesde men het ergste, toen zij ineens zoo gracieus een cirkel beschreef, dat zij een groote vogel geleek die op breedgespannen vlerken in dalenden vlucht weer statig opwaarts zweefde. Op een hoogte van 20 voet steeg de machine met groot gemak weer omhoog. De aankomstplaats voorbijvliegend beschreef hij weer twee cirkels vlak voor de tribunes om ook door verschillende prachtige toeren zijn meesterschap over zijn machine te bewijzen. Daarna daalde hij zonder eenige moeite voor de centraal-tribune, en werd hij met een oorverdoovend gejuich en handgeklap van duizenden menschen begroet.

Deze drie vliegtochten heeft hij in niet meer dan 38 mn. en $12\frac{3}{5}$ sec. afgelegd.

Als antwoord op de vraag waarom hij zoo hoog en bij zulk een sterken wind heeft durven vliegen, heeft Paulham gezegd dat hij dit heeft gedaan, omdat de president der republiek er was en het vliegen dus moest gebeuren. Ook omdat men, ondanks de algemeene opinie veel gemakkelijker op een groote hoogte in de lucht kan vliegen.

Hij gaf ook te kennen, dat hij het grootste vertrouwen had in zijn motor en daarom vooral niet geaarzeld heeft zich tot een hoogte van 500 voet te verheffen. Binnenkort is hij voornemens hooger te stijgen.

Deze wonderbare vlucht, die laat in den namiddag geschiedde, heeft president Falliéres maar gedeeltelijk gezien, daar de exprestrein die hem naar Parijs moest terugbrengen, niet langer wachten kon. In den morgen toen er geen opstijgingen plaats hadden van wege den heftigen wind is hij in gezelschap van Briand voorzitter van 't Kabinet, van Millerand minister van openbare werken, van den engelschen generaal John Frensch en meer anderen het aërodroom met zijn verschillende vliegmachines gaan bezichtigen.

Gisteren avond zijn de toeschouwers moe van het opeengedrongen staan kijken naar de vliegtooneelen naar huis teruggekeerd in de hoop den volgenden dag meer te kunnen genieten.

Een anderen dag (25 Aug.) begon de toestrooming van nieuwsgierigen al heel vroeg haar voortbeweging naar het vliegterrein.

In den voormiddag verschenen ook Prins Albert van België en diens zuster, de hertogin van Vendôme, de graaf van Oultermont en zijn ordonnans-officier.

Toch was in den morgen het weer zeer regenachtig en ruwe winden stormden over de wijde vlakte.

Tegen den middag werd de lucht helder en de wind was minder sterk geworden. De toeloop van menschen werd grooter. Bij 't zien der witte vlag daverden de luchten van de duizenden hoera's.

Een deinende zee van hoofden leek die onafzienbare menschenvlakte. Als gauw verscheen Laurence met zijn monoplaan „Esmault-Pelterini en waagde een opvlieging ter eere der hooge autoriteiten, doch zonder eenig succes.

Omstreeks 12 uur wilden Guffroy en Brequet een vliegtocht inzetten doch 't wilde niet lukken.

Tegen drie uur woei er een luwe wind. Er zouden weer opvliegingen beginnen.

Het glanspunt van dezen dag zou de zeldzame vliegtocht zijn van Paulham. Des morgens had hij reeds aangekondigd, dat hij 's middag om 3 uur de wolken zou gaan beklimmen.

Hij zou dingen naar den hoofdprijs den „Prix de la Champagne". Hij zou het afstandsrecord gaan slaan van Wilbur Wright. Stelt u voor hoe die duizenden toeschouwers reikhalzend naar hem opzien. De regen hoewel zeer verminderd, druppelt nog steeds door. Meerderen vliegers komen op het vliegterrein. De koelbloedige onversaagde Latham die met zijn vliegmachine tot nu toe niets dan ongelukken heeft gekend, zet weer zijn toestel op orde.

Meer andere vliegmachines worden uit de loodsen gehaald. Curtiss bereidt zich ook voor, terwijl de Spaansche vlieger Bera vruchteloos een opstijging tracht te doen.

't Is ruim half vier. Net komt de zon door gebroken wolken lachen. Paulham treedt naar voren, overziet zijn machine, springt in het zadel en zet zijn vlucht in. Hij is de eerste, die opstijgt. Prachtig gaat hij op, al hooger, en houdt zijn richting. En de honderd duizenden hoofden omlaag draaien met zijn richting meê.

Hubert Latham, Lefebvre, Fournier, Rougier en Feber stijgen ook op en volgen hem. Maar na een korten vliegtocht moeten allen weer dalen, zoo hevig woei weer de wind. Latham beproeft op een nieuwe machine een tweede opvlieging.

Het machien van Paulham zet intusschen zijn regelmatigen vlucht voort. De wind die reeds een snelheid van 18 mijlen in het uur heeft rukt het somtijds in eens verder weg. Alleen oogen volgen de vlucht.

Bij zijn draai achter den tweede toren beknelt een rukwind zijn toestel, maar de bekwame stuurgreep van den vlieger verwint. Zijn toestel suijdt en klieft weer de winden.

Bij al zijn zwenken en draaien stampt de machine en schommelt geheel het toestel door de lucht gelijk een schip op zee door stormen besprongen; maar telkens weet Paulham behendig de beweging te regelen en zijn vlucht vol te houden, wat geestdriftige toejuichingen bij de toeschouwers verwekt.

Eén rondvlucht is volbracht. Bij zijn tweede ronde is Latham hem voor, die tot 25 Meter opgestegen zich met Paulham gaat meten.

Ademloos staroogen de toeschouwers hen na.

Tien kilometers heeft Latham afgelegd als hij moet gaan dalen en eindelijk neervliegt op het vliegterrein.

Paulham zweeft intusschen verder en houdt vol met regelmatig beweeg. Al een uur en 25 m. heeft hij gevolgen en ruim 70 K.M. afgelegd. Prachtig mooi blijft hij maar rondzweven over de vliegvlakte van 10 mijlen in omvang. Wind noch regen kunnen zijn gang breken.

Glimlachend bestijgt de onvermoeide Latham weer zijn vliegmachine en zweeft drie keer rond in 32 min. Dan daalt hij weer, gracieus neerstrijkend op het terrein.

Paulham vliegt maar rond, volkomen het meesterschap voerend over zijn luchtschip in het woelige element der winden. Zal hij straks het wereldrecord van afstand, dat nog op naam staat van Wright en Sommer, met eere neerhalen? Daarvoor is hij opgestegen en houdt hij zijn vlucht maar vol. En bij iederen draai om den toren, als zijn motor stampt en het toestel schijnt te vallen en Paulham weer zijn vliegmachine door de zware luchten weet heen te boren en triomfantelijk weer verder zweeft gaat een lang zuchtend gegons uit de toeschouwers op.

Het is nu de twaalfde ronde welke hij doet, en net is hij de start-lijn voorbij, als een plots gejuich opstijgt uit de komité-tribune; door de rijen der toeschouwers zich voortplant, al maar aangroeit, steeds wijder uit opstijgend en aanzwellend uit honderd duizenden monden, nu als een zwaar opdreunende al overdonderende aarde en luchten doortrillende juichkreet losbreekt.

Paulham heeft gezegevierd.

Den afstand van 135 KM. heeft hij afgelegd in 2 u, 33 mn. 1 sec. en alzoo het record van Wilbur Wright geslagen die dezen afstand in 2 u 53 mn. 24 sec. heeft afgelegd.

Uit gebrek aan gazoline daalt hij neer te midden van een machtig gejuich. En als hij zich uit de armen zijner echtgenoote heeft losgemaakt, neemt men hem op, hem in triomf ronddragend door de opgetogen menigte.

Een Uitbarsting van Anti-Clericalisme.

Al meer en meer wordt door de nadere berichten over de troebelen in Barcelona bevestigd, dat hetgeen aanvankelijk omtrent die gebeurtenissen is gemeld, een geheel valsch beeld van den toestand gaf. Wij zwijgen hier van de overdrijving, waaraan speciaal de liberale en socialistische pers zich schuldig maakte, over het „groot aantal" dooden en gewonden, het „wreedaardig" optreden der overheid, de „geweldige afmetingen", die de revolutionnaire beweging had aangenomen onder het „volk" en vooral onder de „werklieden". De werklieden hadden in de telegrammen en beschrijvingen een breeden rug, en al hetgeen door anti-clericale raddraaiers werd gestookt en bedisseld kwam op dien rug neer.

Dat de uitspattingen inderdaad het anticlericalisme tot grondslag hebben en een bandeloos gespuis, ten onrechte *het* volk genoemd, zich daarbij aan velerlei ongerechtigheid heeft schuldig gemaakt, wordt thans geconstateerd in een correspondentie, welke de Spaansche briefschrijver der *N Rtt. Crt.* van een hem bekend persoon te Barcelona ontving. Daarin leest men o.m.:

Het was een anti-clericale beweging, die de staking *benuttigde* voor haar wraakplannen. De brandstichters hebben in elk geval eerst de monniken en nonnen verzocht de kloosters te verlaten; men liet hen ongedeerd; moorden zijn leugens; en de lijken van nonnen, waarvan sprake is, werden in kelders gevonden. Of die nonnen nu de slachtoffers waren van vroegere kloosterschandalen, zooals het volk aannam, óf dat het nonnen waren, die de gelofte hadden afgelegd, het klooster nooit te verlaten, is een onuitgemaakte zaak natuurlijk.

Ooggetuigen, voor mij betrouwbaar, hebben gezien, dat niets gestolen is, dat alles wat van waarde was, zelfs geld, weer in het vuur geworpen werd. Na die brandstichters, de anti-clericalen, zijn de horden plunderaars en roovers gekomen die het puin doorzochten en meenamen, wat nog mee te nemen viel. (Barcelona is een havenstad, waar natuurlijk als overal veel gespuis huist. — Corr.)

Toen ik later in diverse kloosters kwam was geen stuk van den inboedel meer heel gebleven, en men kan zien, dat alles in de kelders was doorzocht.

In een klooster, waar arme nonnen zieken verplegen, weigerden die nonnen, bij de sommatie, het klooster te verlaten, daar zij 24 zieken onder handen hadden. Zij zouden zich mee laten verbranden, antwoorden zij! Ook gaven zij te kennen, dat zij door de staking en revolutionnaire beweging geen eten hadden. En kijk, de brandstichters lieten af, begaven zich naar een ander klooster, namen daar de vele kippen en konijnen weg, en brachten deze naar het gespaarde ziekenklooster. Het andere echter staken zij in brand.

Te Barcelona zijn 39 kloosters en kerken verbrand, en nog 19 in de provincie.

Dat deze oproermakers en brandstichters voor hun werk blijkbaar *betaald* werden, kan men opmaken uit hetgeen de briefschrijver uit Barcelona verder zegt:

Er is iets geheimzinnigs in de beweging. De opstandelingen waren goed van geld voorzien en men maakt daaruit op, dat er anderen achter zaten. Bij het aansteken van de San Pedrokerk kwam men petroleum te kort, en men eischte bij een taverna in de buurt uitlevering van de olie tegen betaling. De man weigerde. Men nam de olie met geweld, maar betaalde er behoorlijk voor.

In Gracia werd een wapenwinkel gesommeerd te openen, en de wapens tegen betaling uit te leveren. Toen de winkelier zweeg dreigde men met geweld de wapens, — en dan zonder betaling —, te nemen! Daarop opende de man zijn winkel, en in alle orde werd voor wapens en ammunitie de gevraagde prijs betaald. Meer dergelijke geheimzinnige feiten hebben plaats gehad.

Zeer geheimzinnig inderdaad. En de vraag rijst onmiddellijk: hoe was het mogelijk, dat de opstandelingen zoo goed van geld voorzien waren, en wie waren de menschen, die achter deze beweging zaten? Werklieden en proletariërs kunnen dat niet geweest zijn. Het gespuis, waarvan de correspondent gewaagt, en dat in een havenstad als Barcelona gemeenlijk huist, evenmin. Maar wie waren het dan? De vraag blijft onbeantwoord. Maar zeker is het niet het „uitgezogen" volk geweest, dat, naar in pathetische en fel-revolutionnaire taal door de socialistische pers werd verkondigd, in opstand kwam tegen zijn „verdrukkers".

Merkwaardig is ook, dat, behalve de aanvallen op kloosters en kerken, de ongeregeldheden slechts weinig om 't lijf schijnen te hebben gehad. Omtrent de barricades, die zouden zijn opgericht — huizenhoog nog wel — verzekert de zegsman der *N. R. Ct.* dat de hoogste (!) $1\frac{1}{2}$ meter, zegge anderhalven meter, was. Ook de gevechten en het aantal gedooden en gewonden zijn gruwelijk overdreven voorgesteld. De gansche beweging concentreerde zich in een aanval op kerken en kloosters, in een woeste uitbarsting van anti-clericalisme, een blijkbaar *betaalde* beweging, waarbij geheimzinnige personen achter de schermen aan de touwtjes trokken. En voor zulk een beweging wordt dan het volk, worden de werklieden verantwoordelijk gesteld!!

Als verklaring van dit anti-clericalisme deelt de briefschrijver te Barcelonia mee, dat men de geestelijkheid beschuldigt de oorzaak te zijn van Spanje's achterlijkheid en dat de kloosters, door hetgeen zij produceeren, concurreerend optreden tegen de burgerij. Maar de correspondent der *N. R. Ct.* schrijft:

Voor eenige dagen sprak ik twee bekende Katalaniërs, bestuursleden van het Ateneo Barcelones, het grootte middelpunt der oprechte en rustige Katalonische beweging, de heeren dr. Llagostera en Serra y Pahés. Zij gaven mij als hun meening te kennen, dat de oorzaak van den haat tegen de kloosters een uitloopsel ook was van den haat tegen de tegenwoordige regeering. Zij zeiden mij: „Minister-president Maura beschouwen wij als een loyaal vijand, een man met goede bedoelingen, maar hij is wat te reactionair! Hij regeert door de macht der geestelijkheid, hangt voor een groot deel van haar af, moet hen naar de oogen zien,...... hij leeft met de clericalen!

Het is dus al anti-clericalisme wat de klok slaat.

De heer Maura regeert „*te* reactionair" en om daaraan een einde te maken moesten te Barcelona de kerken en kloosters worden vernield en verbrand. Werkelijk, een fraaie manier van oppositie voeren. En blijkbaar zorgvuldig vooruit beraamd. Een „vrijzinnig" blad van Madrid *El Progreso* gaf toch in 't begin der vorige maand reeds een duidelijken wenk, hoe men te werk moest gaan.

Het blad bevatte dd. 5 Juli een herinnering, dat het dien dag 74 jaar geleden was, dat de kloosters werden verbrand. „Onze voorouders verdroegen de kerkelijke dwingelandij niet langer", schreef het blad; „en zij verbraken haar en legden de gebouwen in de asch, die het zinnebeeld waren van de onderdrukking. De tijden zijn veranderd, want de lafhartigheid is algemeen.

De „lafhartigheid" stak natuurlijk dáárin, dat men de kerken en kloosters *niet* binnendrong en in de asch legde. Een paar dagen na deze opwekking begonnen in Barcelona, waar — zoals de correspondent der *N. R. Ct.* verzekert de vrijmetselaars-loge 20.000 leden telt — de „dappere" aanvallen op godshuizen en religieuze instellingen.

Het verband is al te nauw, dan dat men zich in de beteekenis ervan zou kunnen vergissen. *Het Centrum.*

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO